

martie 2018

LOCUIREA INFORMALĂ ÎN ROMÂNIA

Analiza programelor naționale și a celor cu finanțare UE și a impactului lor actual asupra locuirii informale

martie 2018

LOCUIREA INFORMALĂ ÎN ROMÂNIA

Analiza programelor naționale și a celor cu finanțare UE și a impactului lor actual asupra locuirii informale

Autor: Flavia Preda

Raport de cercetare realizat în cadrul proiectului „No man`s land”: Locuirea informală în comunitățile de romi - recunoaștere, responsabilitate și soluții comune

Finanțator: Open Society Foundations, Roma and the EU Funds

Durata de desfășurare a proiectului: 1 august 2017- 31 Ianuarie 2019

Lider de proiect: Fundatia PACT - Parteneriat pentru Acțiune Comunitară și Transformare)

Organizații partenere: MKBT: Make Better (Asociația Make Better), Asociația DEP - Bumbești-Jiu, Grupul de inițiativă Valea Corbului, Grupul de Acțiune Local Reșița

Raport realizat în perioada noiembrie 2017 – martie 2018 și este disponibil în limba română și engleză. Mai multe informații despre proiectul mai sus menționat sunt disponibile pe pagina www.locuireinformala.ro.

Asociația
DEP
Bumbești Jiu

Grupul de
Inițiativă
Valea Corbului

GAL
Reșița

CUPRINS

1. Introducere	1
1.1 Metodologie.....	2
2. Locuirea informală la nivel european	2
3. Locuirea informală în documentele strategice naționale	3
3.1. Acordul de parteneriat	4
3.2. Planul Național de Reformă 2017	5
3.3. Strategia Națională a Locuirii - proiect	6
3.4. Strategia Națională privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei pentru perioada 2015 - 2020	7
3.5. Pachetul integrat pentru combaterea sărăciei	7
3.6. Strategia Guvernului României privind incluziunea cetățenilor români aparținând etniei rome pentru perioada 2015 - 2020	8
3.7. Venitul Minim de Incluziune (VMI) – Legea 196/2016	8
4. Fonduri europene și naționale destinate comunităților marginalizate care se confruntă cu problema locuirii informale	10
4.1. Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC)	11
4.2. Dezvoltare Locală Integrată (DLI 360) ;.....	13
4.3. Dezvoltare Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC) în mediul rural	15
4.4. Alte finanțări	16
5. Concluzii	17
Recomandări	18
Bibliografie	19

1.

Introducere

Acest raport face parte din proiectul „No man’s land”: Locuirea informală în comunitățile de romi – recunoaștere, responsabilitate și soluții comune, susținut printr-un grant acordat de Foundation Open Society Institute în cooperare cu Roma Initiatives din cadrul Open Society Foundations. Organizațiile partenere în proiect sunt: Fundația PACT, MKBT: Make Better (Asociația MakeBetter), Grupul de Inițiativă Valea Corbului, Asociația DEP Bumbesti-Jiu și GAL Reșița.

Scopul raportului este acela de a fundamenta o serie de propuneri pentru o mai bună folosire a fondurilor UE și naționale în programe integrate care să adreseze locuirea informală. Textul urmărește cadrul strategic și mecanismele de finanțare derivate din acesta, care permit sau limitează implementarea unor soluții viabile și de durată.

România este a doua cea mai săracă țară din UE, iar locuirea informală face parte din complexul de motive care au dus la această situație. Preocuparea pentru incluziune socială și combatere a sărăciei de la nivelul politicilor europene setează cadrul de programare și acțiune și pentru autoritățile naționale. Astfel că acest raport conține o scurtă trecere în revistă a abordării problemelor de locuire la nivelul UE.

Numărul mare de documente parcurse în elaborarea raportului (strategii orizontale, Acord de Parteneriat, condiționalități ex-ante, Plan Național de Reformă, programe operaționale, programe naționale de investiții etc.) dau imaginea fragmentării deciziilor publice și a responsabilităților asumate în tratarea locuirii informale. Unul dintre lucrurile comune ale acestor documente este plasarea soluției și totodată a responsabilității pentru problemele de locuire informală (separat sau parte din concepte mai largi de tip sărăcie, incluziune socială sau incluziunea romilor) în zona fondurilor structurale, mai specific în cea a mecanismului DLRC (compus din POR și POCU). Legarea aproape exclusivă de ciclul finanțărilor europene îngreșează mult opțiunile aflate la îndemâna APL, așa cum vom arăta mai jos.

Gradul de înțelegere a dimensiunii fenomenului reiese și din faptul că locuirea informală în sine este foarte puțin acoperită în documentele strategice și în programele de finanțare. Singurul document care tratează subiectul explicit este proiectul Strategiei Naționale a Locuirii, care însă așteaptă aprobarea guvernului încă din 2016.

Chiar și în cazul instrumentelor integrate de finanțare disponibile în prezent, tratarea locuirii informale merge, la alegerea applicantului, pe una dintre următoarele variante: asistență juridică pentru clarificarea statutului proprietății și obținerea actelor necesare, construirea sau reabilitarea unor locuințe sociale, infrastructură publică. Acolo unde este imposibilă obținerea unor acte de proprietate, evacuarea și relocarea unor comunități este un întreg proces ce implică mai mult decât construcții propriu-zise și mai mult decât acte. Implică oameni și resurse financiare ce depășesc cadrul finanțărilor europene. În acest punct și în felul în care sunt tratate persoanele care trăiesc cu nesiguranța legată de locuință stă importanța unei politici publice care să adreseze locuirea informală.

Una dintre ideile recurente în interviurile realizate cu stakeholderi relevanți din domeniu a fost aceea că locuirea informală poate fi tratată sustenabil doar dacă există o intervenție integrată, de lungă durată: clarificare a statutului juridic, asigurare a unei locuințe, creștere a calității condițiilor de locuit, acces la utilități, măsuri de ocupare, educație, sănătate, facilitare comunitară, regenerare a spațiului public, combatere a marginalizării comunității în ansamblu.

Subiectul locuirii informale aduce în prim plan bună parte din problemele curente de funcționare ale administrației publice din România. Parte din acele măsuri integrate cu care o politică publică dedicată ar putea veni ar trebui să țină seama de creșterea capacității APL și APC și reglementarea atribuțiilor și responsabilităților în interiorul acestor instituții.

Note metodologice

Raportul are la bază două instrumente de cercetare: analiză a unui set de documente strategice, rapoarte și legi; o serie de interviuri semistructurate cu stakeholderi care au experiență de lucru în domeniul locuirii informale sau fac parte din categorii care au responsabilități oficiale în gestionarea unor aspecte ale fenomenului.

Concluziile cuprinse în raport referitoare la eficiența unor măsuri sau instrumente ce au vizat direct sau indirect locuirea informală au la bază experiența stakeholderilor intervievați. Date privind impactul unor programe guvernamentale destinate locuirii sunt puține sau netransparente.

2. Locuirea informală la nivel european

În Strategia Europa 2020, creșterea economică favorabilă incluziunii are printre obiective reducerea numărului cetățenilor europeni care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale cu 20 de milioane, țintă ce este urmărită cu ajutorul indicatorului AROPE. În acest context este abordată și problema locuirii în rândul grupurilor marginalizate. Lipsa unei locuințe, calitatea foarte scăzută a locuirii, capacitatea insitutuțiilor publice locale de a gestiona situațiile legate de locuire, toate acestea au urcat în ultimii ani în topul preocupărilor ce țin de politica socială a UE. Chiar dacă nu are responsabilități directe în abordarea problematicii locuirii, UE se confruntă în prezent cu o serie de provocări comune ale statelor membre pe acest subiect.

Locuirea în condiții decente este un drept fundamental, nu doar o nevoie. Iar principala categorie vulnerabilă la nivelul întregii Uniuni Europene care se confruntă cu probleme de locuire, inclusiv locuire informală, este populația de etnie romă. Locuirea este una dintre dimensiunile abordate de statele membre, sub coordonarea Comisiei Europene, în cadrul strategiilor naționale de integrare a populației rome, alături de ocupare, educație și servicii de sănătate. În 2011, Comisia Europeană a pus bazele Cadrului European pentru strategiile naționale privind incluziunea romilor până în 2020. Acest demers a permis aducerea mai sus pe agenda instituțiilor europene și a guvernelor naționale a subiectului integrării romilor și de asemenea, a permis construirea unor structuri și mecanisme de finanțare care să permită atingerea țintelor propuse în strategii.

În 2016, Comisia Europeană a identificat principalele provocări legate de locuire pentru populația de etnie romă ca fiind:

- disponibilitatea redusă și condiții precare ale locuințelor sociale,
- segregarea teritorială și evacuările forțate neînsoțite de soluții de locuire alternative.

(European Commission, 2017)

Conform unui raport publicat de EuRoma Technical Secretariat în 2016, se poate vedea un progres substanțial în abordarea locuirii și a infrastructurii la nivelul intervențiilor planificate de statele membre pentru perioada 2014 – 2020. Toate aceste intervenții sunt susținute din FEDR (măsurile hard) și din FSE (măsurile soft). Chiar dacă o parte din fondurile alocate acestei dimensiuni vizează infrastructura și reabilitarea spațiului public, multe state au inclus în documentele programatice prevederi legate direct de locuire:

- Construcție, reconstrucție, renovare a locuințelor, inclusiv locuințe sociale,
- Achiziționarea unor clădiri cu scopul de a fi transformate în locuințe sociale,
- Construcția în regim privat,
- Locuințe de tranzit,
- Subvenții pentru chirie,
- Legalizarea proprietății.

(EURoma Technical Secretariat, 2016)

Pentru perioada 2014 – 2020, există o alocare de 53,549.8 milioane Euro pentru obiectivul tematic Incluziune Socială, la nivelul UE.

Ce e nou față de perioada 2007 – 2013:

+FEDR adresează acum integrarea socio-economică pe termen lung, acoperind de exemplu investiții în măsuri de locuire, infrastructură socială etc.,

A crescut preocuparea pentru măsuri integrate și cooperare cross-program,

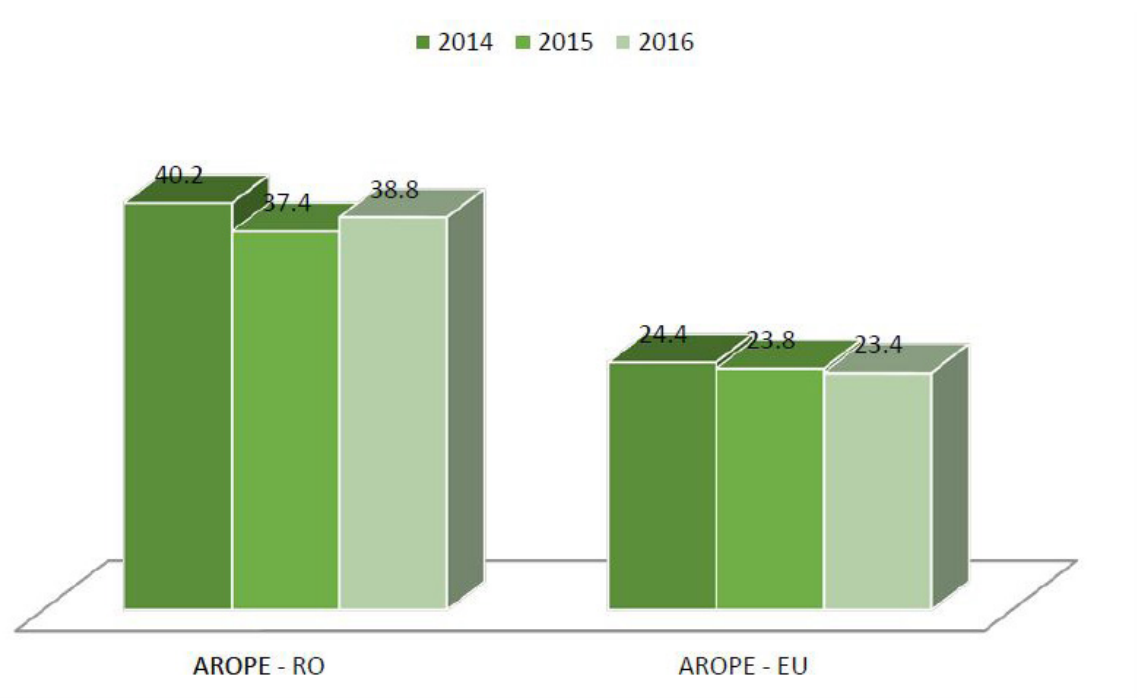
A fost introdusă o prioritate de investiții care permite țintirea incluziunii romilor în mod explicit, dar nu exclusiv. 12 state membre, printre care și România, au ales să folosească acest instrument, însumând 1,5 miliarde de Euro.

La nivel european, instrumentul DLRC este estimat că va mobiliza în ciclul financiar 2014 - 2020 9.1 miliarde de Euro din FESI. Până la finalul anului 2016, mai bine de 3000 de GALuri, organisme responsabile de implementarea strategiilor DLRC, fuseseră constituite.

Ținând cont de dificultățile întâmpinate în perioada 2007 – 2013 în obținerea unui impact considerabil în termeni de incluziune a minorității Roma cu ajutorul fondurilor europene, trebuie menționat faptul că în 2013 Comisia Europeană și Consiliul Europei au lansat programul ROMACT. Scopul este acela de a oferi asistență autorităților locale în lucrul cu comunitățile rome pe care le deservește, prin creșterea capacității de a dezvolta politici și servicii publice incluzive și prin creșterea gradului de responsabilizare. În România 53 de primării s-au înscris în program. 8 dintre acestea au alocat din bugete proprii fonduri pentru construirea sau reabilitarea de locuințe sociale. (Romact, 2017)

3. Locuirea informală în documentele strategice naționale

În raportul de țară pe 2017, Comisia Europeană sesizează că în România disparitățile sociale sunt în creștere. Inegalitatea între venituri la nivel național este în continuare cea mai mare din Uniunea Europeană. Deși se afla în scădere la final de 2015, riscul de sărăcie sau de excluziune socială în România a crescut în 2016, fiind ridicat în special pentru familiile cu copii, pentru persoanele cu handicap, pentru romi și pentru populația din mediul rural. (European Commission, 2017)

Notă: AROPE - Procentul din totalul populației care riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale

Subiectul locuirii este integrat în documentele strategice naționale ce adresează sărăcia, excluziunea socială, discriminarea minorităților naționale etc. Chiar dacă este un fenomen aflat în creștere și este răspândit pe tot teritoriul țării, locuirea informală nu este un subiect de sine stătător în aceste documente, cu excepția unui proiect de strategie națională a locuirii, proiect ce încă nu a fost adoptat de Guvern la momentul scrierii acestui raport. Așa cum vom detalia mai jos, în România există măsuri pentru finanțarea de la bugetul european și din cel național a trecerii în legalitate a unor locuințe, construirea/ reabilitarea de locuințe sociale sau racordarea la utilități. Însă abordarea extinsă a problematicii, la nivel de politică națională, este singura cale pentru a încuraja comunitățile locale să se implice și să implementeze măsuri sustenabile pentru persoanele care trăiesc în locuințe impropii, insalubre, de cele mai multe ori informale.

3.1. Acordul de parteneriat

Acordul de Parteneriat este documentul cadru care prezintă angajamentele de dezvoltare ale României pentru perioada 2014 – 2020 în relație cu programarea fondurilor europene pe această etapă.

Problemele de locuire sunt și ele surprinse în acord, mai cu seamă la lecții învățate din perioada programatică precedentă, care a demonstrat clar nevoia unor soluții integrate de incluziune socială prin facilitarea accesului în același timp la educație, ocupare, sănătate, locuințe și servicii sociale. Fenomenul locuirii informale este surprins în document dar nu este denumit explicit:

Una dintre problemele cel mai des identificate în cadrul cercetării de față, în interviurile cu stakeholderi, a fost cea a lipsei de coordonare inter-instituțională la nivelul autorităților publice. Mai ales pe subiectul condițiilor de locuire pentru grupuri dezavantajate, ruptura în comunicare și acțiune se simte foarte bine atât în relația ministerelor între ele, cât și în transferul de informații și competențe între instituțiile publice centrale și cele locale. Și Acordul de Parteneriat punctează lipsa de coordonare și fragmentarea procesului decizional:

Mulți rezidenți ai zonelor paupere locuiesc în clădiri sordide, unele nesigure din punct de vedere structural, fără utilități. De asemenea, din cauza lipsei apei curente și a canalizării, ele sunt extrem de insalubre. Electricitatea și încălzirea nu acoperă nevoile locuitorilor și în peste jumătate dintre gospodăriile se suferă permanent de frig. În plus, locuințele sunt suprapopulate și adesea două sau mai multe familii/persoane locuiesc într-o singură cameră.

Astfel de enclave de excluziune socială există în toate orașele din România (a se vedea: Rughiniș, 2000; Stănculescu și Berevoescu, 2004; Sandu, 2005; Berescu et al. 2006; Berescu et al., 2007; CPARSD 2009; Stănculescu, 2010; Botonogu, 2011; constatările prezentate în text sunt confirmate de toate aceste studii, cu diferențe în funcție de zonele unde s-a realizat cercetarea). Tipurile importante sunt: comunitățile care trăiesc în zona gropilor de gunoi, zonele semi-rurale (casele de la periferia orașelor), zonele din centrul vechi al orașelor (case vechi situate în centru), zonele tip „ghetou” (foste cămine muncitorești, cu statut juridic incert, cartiere cu delictvență ridicată), situri industriale dezafectate (foste blocuri de locuințe construite pentru lucrătorii din orașele foste monoindustriale), zonele peri-rurale (în apropierea satelor, dar cu organizare spațială diferită), zonele „autonome” (aparțin de o unitate administrativ teritorială, dar sunt independente din punct de vedere fizic și demografic).

(Ministerul Fondurilor Europene)

3.2. Planul Național de Reformă 2017

Angajamentele României în cadrul Strategiei Europa 2020 sunt urmărite prin Planul Național de Reformă. Documentul cuprinde măsurile sectoriale și orizontale pe care Guvernul le-a adoptat sau le are în vedere ca urmare a rapoartelor de țară întocmite de Comisia Europeană.

Problema locuirii informale lipsește la nivelul angajamentelor ministeriale. Cu toate acestea, în aprilie 2017, data la care a fost publicat documentul cadru, Guvernul își asuma: Pentru îmbunătățirea condițiilor privind locuirea, proiectul Strategiei Naționale a Locuirii va fi actualizat, în 2017, cu noile modificări legislative (referitoare la Codul Fiscal) intrate în vigoare la începutul anului și pus în acord cu prevederile Programului de Guvernare. De asemenea, se preconizează reluarea procesului de elaborare a proiectului Legii locuinței.

O altă măsură menționată în document, care ar trebui să vină în sprijinul APL inclusiv în abordarea locuirii informale este continuarea programului pilot Locuințe Sociale pentru Romi în perioada 2017-2020. MDRAPFE și ANR își propun elaborarea unui act normativ având ca obiectiv realizarea suplimentară a 280 locuințe sociale în comunitățile cu persoane de etnie romă (buget estimativ de 70 milioane lei).

Conform Anexei 3 – TABEL DE RAPORTARE PRIVIND OBIECTIVELE NAȚIONALE EUROPA 2020, PNR 2017, până în martie 2017, Programul de construcții sociale pentru comunitățile de romi a inclus 294 de unități locative din care 168 au fost recepționate de ANL, 63 de unități locative sunt în diferite stadii de realizare, iar pentru alte 63 de unități sunt în pregătire amplasamentele. Nu există însă date despre câte persoane au beneficiat efectiv de aceste locuințe și nici despre felul în care ele au fost alocate la nivel local, dacă acest lucru s-a întâmplat.

Transferul de competențe între autoritățile centrale și locale (în educație, sănătate, evidența populației, serviciile publice de bază) a fost realizat fără o evaluare corespunzătoare a capacității administrative și financiare a autorităților locale. Acest transfer a fost adeseori incomplet sau neclar/difuz, iar serviciile publice descentralizate furnizate de către autoritățile publice locale au fost subfinanțate în multe cazuri.

Diferențele de capacitate administrativă între autoritățile locale au afectat capacitatea acestora de a mobiliza resurse, de a atrage investiții și de a implementa în mod corespunzător strategiile și planurile dezvoltate. Fragmentarea, inclusiv pe criterii politice, a împiedicat cooperarea între autoritățile locale în vederea dezvoltării de inițiative și servicii publice pe o bază economică și eficientă. Aceasta a împiedicat, de asemenea, o dezvoltare integrată, ca urmare a participării insuficiente a municipalităților rurale din jurul zonelor și polilor urbani de creștere.

(Ministerul Fondurilor Europene)

3.3. Strategia Națională a Locuirii - proiect

Acesta este singurul document strategic care abordează locuirea informală în mod explicit și primul care țintește domeniul locuirii în ansamblu din ultimii aproape treizeci de ani. La momentul redactării acestui raport, Strategia Națională a Locuirii este încă în stadiu de proiect, deși a fost lansată în consultare publică încă din iulie 2016.

Locuirea informală nu este legal reglementată. Aceasta este una dintre cele mai mari nevoi la momentul actual pentru diminuarea fenomenului. În zonele urbane, unde există și un interes crescut pentru valoarea de piață a terenurilor pe care se regăsesc locuințe informale, persoanele vulnerabile care locuiesc în aceste condiții sunt expuse în mod constant riscului evacuării, fără o alternativă adevărată. Locuințele sociale nu sunt o soluție pentru toți acești oameni. Unii dintre ei nu au cum să îndeplinească criteriile (în parte exagerate) de acordare a unei astfel de locuințe, fondul locativ este redus și, nu în ultimul rând, cei mai mulți nu își permit să plătească utilități și chirie în lipsa unui pachet integrat de asistență socială.

O reglementare legislativă ar rezolva și problema asumării răspunderii la nivelul administrațiilor locale, unde, în unele cazuri, persistă mentalitatea descurajării unor grupuri vulnerabile de a-și permanentiza așezarea într-o comunitate.

Din aceste motive adoptarea Strategiei Naționale a Locuirii este importantă. De altfel, ea este necesară și în raport cu unele măsuri ce vizează locuirea și care sunt incluse în *Pachetul Național Anti-sărăcie și Strategia privind incluziunea socială și reducerea sărăciei*.

Conform strategiei, *așezările informale sunt definite ca grupări de locuințe dezvoltate, de regulă, la marginea localităților urbane sau rurale, în care ocuparea terenurilor are un statut ilegal sau legal, iar construcțiile sunt neautorizate sau respectă parțial autorizațiile obținute, cărora le lipsește accesul la infrastructura tehnico-edilitară de bază, condiții adecvate de locuire etc., ce pun în pericol siguranța și starea de sănătate a populației rezidente*.

3.4. Strategia Națională privind Incluziunea Socială și Reducerea Sărăciei pentru perioada 2015 - 2020

Documentul a fost adoptat de Guvernul României în 2015 și și-a setat ca țintă reducerea numărului de persoane expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială cu 580 000 până în 2020, conform obiectivelor Strategiei Europa 2020. Locuirea este și ea abordată în textul strategiei, în corelare cu dimensiunea socială. Instrumentele principale de finanțare menționate sunt, așa cum este cazul și în celelalte documente strategice din domeniu, cele prevăzute în documentele de finanțare europene, ce vin cu o abordare integrată (DLRC, DLI).

Fenomenul locuirii informale și măsurile care ar putea îmbunătăți condițiile de viață ale persoanelor aflate în această situație lipsesc și din acest document strategic.

3.5. Pachetul integrat pentru combaterea sărăciei

Asumat de Guvernul României până în anul 2020, în acord cu Strategia Europa 2020, pachetul cuprinde măsuri importante pentru problemele de locuire ale grupurilor vulnerabile, toate fiind arondate programelor cu finanțare FESI (POCU, POR). Parte din aceste măsuri au fost preluate în propunerea de Strategie Națională a Locuirii. Pachetul conține printre altele:

- Dezvoltare pachet de măsuri pentru reducerea locuirii sărăcicioase (îmbunătățiri/consolidări locuințe nesigure/improprii): (a) prioritizare intervenții pe locuire în POCU și POR (îmbunătățiri locuințe nesigure/improprii din comunități dezavantajate), (b) introducerea unor măsuri pentru locuințe private pentru persoanele dezavantajate
- Acte locuințe pentru persoanele defavorizate: identificare soluții acte, cadastru etc.
- Acces la utilități: apă, canalizare.

3.6. Strategia Guvernului României privind incluziunea cetățenilor români aparținând etniei rome pentru perioada 2015 - 2020

Incluziunea socială a populației de etnie romă este un subiect ce preocupă instituții și stakeholderi de la toate nivelurile. De altfel, locuirea informală este foarte mult asociată cu combaterea marginalizării sociale a romilor.

Calitatea locuirii este abordată în acest document ca element ce contribuie substanțial la toate celelalte obiective ce țin de incluziune socială: sănătate, participare la educație, ocupare etc.

Conform Analizei socio-economice pentru programarea fondurilor europene 2014-2020, în România, aproape o treime din gospodăriile rome nu au niciun contract (cumpărare sau închiriere) privind locuința în care stau și, ca atare, nu o pot asigura. O mare parte din locuințele romilor sunt construite din paiantă și chirpici, nefiind conectate la utilități (apă, canalizare și gaze); 13% dintre romi nu au electricitate vs. 2%, media la nivel național. Locuințele sunt supra- populate, slab dotate cu mobilier și bunuri de folosință îndelungată.

Locuirea informală se regăsește în textul strategiei, în direcțiile de acțiune prezentate:

- identificarea așezărilor informale în vederea dezvoltării unor politici adecvate, în baza strategiei naționale a locuirii;
- simplificarea procedurii de înregistrare sistematică a proprietăților imobiliare;
- înregistrarea sistematică gratuită a proprietăților în sistemul informatic integrat de cadastru și carte funciară (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome);
- campanii de informare și sensibilizare publică cu scopul înștiințării cetățenilor (cu atenție specială pentru grupurile vulnerabile și cetățenii români aparținând minorității rome) cu privire la desfășurarea lucrărilor de înregistrare sistematică a proprietăților, beneficiile ce decurg și modul de implicare a deținătorilor de proprietăți din zona respectivă;
- participarea grupurilor vulnerabile și a cetățenilor români aparținând minorității rome în cadrul procesului de înregistrare sistematică a proprietăților.

Anexa care listează planurile de măsuri face trimitere, în secțiunea referitoare la locuire, la aprobarea Strategiei Naționale a Locuirii, la Programul Național de Cadastru și Carte Funciară și la strategiile de dezvoltare locală finanțate prin DLRC.

3.7. Venitul Minim de Incluziune (VMI) – Legea 196/2016

Legea face parte din măsurile pentru combaterea sărăciei detaliate încă din Acordul de Parteneriat, în contextul nevoii din ce în ce mai mari de asigurare a unei asistențe integrate pentru persoanele în risc de sărăcie și excluziune socială.

Legea urma să intre în vigoare aprilie 2018, dar Guvernul a decis amânarea ei cu încă un an, urmând ca VMI să cumuleze următoarele:

- ajutorul de incluziune,
- ajutor pentru familia cu copii,
- supliment pentru locuire (ajutor financiar pentru acoperirea cheltuielilor cu încălzirea locuinței).

Percepția asupra ajutoarelor sociale pe care le primesc persoanele ce aparțin unor grupuri vulnerabile este distorsionată în spațiul public. Una dintre îngrijorările cel mai des menționate de APL în abordarea fenomenului locuirii informale este cea a capacității reduse a persoanelor/famiiliilor care ar intra în legalitate și ar fi racordate la utilități publice de a susține cheltuielile aferente acestora (inclusiv impozite). VMI poate ajuta la clarificarea situațiilor de acest tip.

3.8. Programul Național de Cadastru și Carte Funciară 2015 - 2023

Obiectivul programului este înregistrarea gratuită a imobilelor în sistemul integrat de cadastru și carte funciară. Finanțarea lui se face prin fonduri proprii, FESI și alocări de la bugetele UATurilor.

Clarificarea situației locative și a proprietății terenurilor la nivel național este un pas important pentru implementarea diverselor măsuri pentru diminuarea fenomenului locuirii informale în România și combatere a sărăciei.

Proiectul de strategie națională a locuirii prevede o țintă de 80% locuințe și 100% terenuri agricole înregistrate în RNCCF până în 2020. Și strategia privind incluziunea cetățenilor români de etnie romă menționează ținte de înregistrare a proprietăților, respectiv 1210 UATuri până la finalul anului 2020. Toate aceste proiectări arată importanța programului de cadastru pentru reducerea diferențelor de dezvoltare între regiunile României și între rural/urban.

La data de 27 martie 2017, dintr-un total de 40 de mil. de imobile estimate la nivel național, ANCPI a înregistrat în sistemul informatic aproximativ 9,5 mil. de imobile (23,92%), ca urmare a înregistrărilor sporadice și sistematice realizate până acum. În 25 de UAT-uri au fost înregistrate toate proprietățile.

Pentru facilitarea implementării proiectelor de investiții în infrastructură urmează să fie introduse criteriile unice de prioritizare a UAT-urilor finanțate prin PNCCF, în concordanță cu cele de finanțare prin POR 2014-2020. (Planul Național de Reformă 2017)

4.

Fonduri europene și naționale destinate comunităților marginalizate care se confruntă cu problema locuirii informale

La finalul anului 2016, România a înregistrat a treia cea mai scăzută rată a accesării FESI din UE, ajungând la abia 12.5% rată de contractare, față de Ungaria care avea 49%, Bulgaria 33,5% etc. Situația s-a îmbunătățit totuși, ajungând ca la începutul anului 2018, rata de absorbție să fie de 9%, iar cea de contractare de 27%.¹

Trei fonduri europene contribuie la atingerea obiectului tematic Incluziune Socială în România:

- Fondul Social European – 1,32 miliarde Euro
- Fondul European de Dezvoltare Regională – 923 milioane Euro
- Fondul European pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală – 1,96 miliarde Euro

Perioada programatică 2014 – 2020 aduce instrumente noi de lucru pentru abordarea problemelor comunităților marginalizate. Elementele lor comune sunt: măsurile integrate, lucrul în parteneriat cu comunitatea, finanțarea în baza nevoilor identificate la nivel local, deci cât mai aproape de beneficiar, și o oarecare flexibilitate a finanțării.

De altfel, toate documentele strategice și programatice ale României menționează aceste instrumente ca principal motor al incluziunii sociale pentru anii următori. Merită spus însă că ele încă nu și-au demonstrat eficiența în combaterea sărăciei extreme și a excluziunii. Pentru a avea o imagine asupra impactului lor, e nevoie de un efort crescut de coordonare de la nivel de instituții finanțatoare și instituții responsabile de politici publice specifice.

O altă noutate față de perioada 2007 – 2013 este posibilitatea de a aborda incluziunea populației de etnie romă în mod explicit, dar nu exclusiv, în linii de finanțare FESI.

De această dată, problemele de locuire, inclusiv locuire informală, fac parte din pachetul de măsuri integrate finanțabile din FESI, iar soluțiile alese sunt aduse mai aproape de decizia comunității.

Măsura în care acest lucru adresează dimensiunea reală a fenomenului locuirii informale este însă redusă. Bugetele alocate către măsurile de locuire informală sunt mult sub necesar, iar soluțiile/abordarea la nivel local variază în funcție de capacitatea și interesul APL.

Așadar, în lipsa asumării unei politici publice în domeniul locuirii informale, instrumentele descrise mai jos sunt singurele prin care pot fi cheltuiți bani publici europeni către acest tip de locuire.

1. Datele în timp real cu privire la cheltuirea banilor europeni în România pot fi urmărite aici: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/RO>.

4.1. Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității (DLRC)

Mecanismul DLRC se înscrie în Axa prioritară 5 a POCU, Obiectivul Specific 5.1. *Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitățile marginalizate din orașe cu o populație de peste 20.000 locuitori prin implementarea de măsuri/operațiuni integrate în contextul mecanismului de DLRC și în Axa Prioritară 9 – Sprijinirea regenerării economice și sociale a comunităților defavorizate din mediul urban din POR. Sunt vizate orașele cu o populație de peste 20 000 de locuitori, iar finanțarea proiectelor se face prin intermediul unui Grup de Acțiune Locală.*

Instrumentul DLRC în România este nou, dar el beneficiază de experiența LEADER din perioada 2007 – 2013, care a finanțat constituirea și funcționarea unor Grupuri de Acțiune Locală în mediul rural.

Etapele mecanismului DLRC sunt:

- Înființarea/adaptarea GAL și elaborarea Strategiilor Locale de Dezvoltare (SDL) în conformitate cu cerințele DLRC
- Depunerea și selecția strategiilor DLRC
- Selectarea și implementarea proiectelor aferente SDL selectate

Obiectivul principal al acestei linii comune de finanțare POCU/POR este acela de a ajunge în zonele marginalizate în care populația se află în risc crescut de sărăcie și excluziune socială. **Locuirea informală este așadar vizată direct de DLRC**, caracteristicile unei zone marginalizate fiind descrise în ghidul condiții specifice pentru această linie de finanțare astfel:

- zone de tip ghetou cu blocuri;
- zone de tip ghetou în foste colonii de muncitori;
- zone de tip mahala cu case;
- zone de tip mahala cu locuințe improvizate;
- zone de locuințe sociale modernizate;
- zone de locuințe sociale sau clădiri ocupate abuziv în zone istorice.

Conform Ghidului Condiții Specifice destinat etapei I a DLRC, *Grupul de Acțiune Locală (GAL) poate fi format din: reprezentanți ai sectorului public (ex. Autorități publice locale în baza unei Hotărâri de Consiliu Local, consilii județene, etc.), sectorului privat (ex. operatori economici, cooperative, furnizori de servicii, instituții de credit, etc.) și ai societății civile (ex. actori sociali relevanți, furnizori de servicii sociale în condițiile legii, ONG-uri, asociații, inclusiv asociații de locatari, fundații, unități de cult, etc.) și posibil reprezentanți ai grupurilor țintă definite în strategie cu reședința/domiciliul în teritoriul GAL și care demonstrează că pot aduce o valoare adăugată (eg. tineri, persoane aparținând minorității roma, persoane dezavantajate, vulnerabile etc.).*

DLRC oferă oportunitatea de a combina măsuri de tip *hard* de investiție în infrastructură,

cu cele de tip *soft* de investiții în servicii sociale și resursă umană. Acest lucru a permis ca accesul la o locuință decentă, drept fundamental identificat la nivel european, să fie abordat prin măsuri directe, combinate, alături de alte nevoi ca: educație, ocupare, servicii medicale, etc.

Problematika locuirii în DLRC:

Identificarea problemelor ce țin de locuire în zonele marginalizate vizate de SDL era obligatorie pentru aplicanții acestei linii de finanțare. Descrierea trebuia să cuprindă informații despre condițiile de locuit, utilități și statut juridic (locuințe construite ilegal pe spațiul public/ cu situație legală neclară).

Dacă la nivelul zonei acoperite era identificată ca problemă locuirea informală, un GAL putea să aleagă să introducă în SDL asistență juridică pentru reglementarea actelor de identitate, de proprietate, de stare civilă (acolo unde este cazul), de obținere a drepturilor de asistență socială (beneficii de asistență/servicii sociale). Această măsură era acoperită din partea de buget FSE.

Pentru partea de POR a strategiilor, putea fi aleasă investiția în infrastructură de locuire, dar ținută doar pe construire/reabilitare/modernizare a locuințelor sociale.

Astfel că abordarea locuirii informale a fost o chestiune de alegere de la nivelul GALurilor. În modelul cadru pentru SDL, la capitolul referitor la combaterea segregării era oferită ca potențială activitate din portofoliul SDL și implementarea unor măsuri care facilitează intrarea în legalitate a așezărilor și a gospodăriilor segregate. Același document explică o serie de reguli pentru ca investițiile DLRC să nu sporească segregarea atunci când vine vorba de îmbunătățirea condițiilor de locuire:

Segregarea reprezintă concentrarea într-un anumit spațiu a unui grup vulnerabil și/sau separarea acestui grup de restul comunității prin granițe. Granițele pot fi granițe naturale (râu, deal, etc.), granițe construite (zid, gard, etc.) sau granițe simbolice (o stradă, o zonă, etc.).

Conform ghidului Comisiei Europene, trebuie evitată construcția sau achiziția de locuințe sociale în zone segregate.

Reguli de bază care trebuie aplicate în investițiile care urmăresc îmbunătățirea condițiilor de locuire:

1. Investițiile de tip „hard” trebuieacompaniate de măsuri de tip “soft” , într-o abordare integrată. Câteva exemple de astfel de măsuri: asigurarea accesului la un loc de muncă sau la servicii medicale, educaționale; programe de pregătire vocațională și mentorat; activități generatoare de venit - antreprenoriat. Măsurile de tip “soft” ar trebui să fie dezvoltate înainte de investițiile de tip “hard” sau odată cu acestea.

Scopul investițiilor trebuie să fie acela de a elimina disparitățile de la nivel teritorial și social între comunitatea segregată și comunitatea majoritară și să îmbunătățească accesul la infrastructură și la servicii de calitate (servicii de educație, de sănătate, transport public, acces la apă, canalizare, etc.). În cazul relocării unei comunități, se va acorda atenție următoarelor aspecte:

- relocarea unei comunități nu trebuie să fie realizată într-o zonă segregată

- din motive de sustenabilitate financiară, pentru relocare, se va lua în calcul în primul rând stocul de locuințe libere existent pe piață, pentru a nu se realiza investiții mult mai costisitoare în locuințe noi și în rețele de apă, canal, electricitate, etc.
 - procesul de relocare trebuie planificat în amănunt și însoțit de un proces de pregătire atât a comunității care este relocalată, cât și a vecinilor acestei comunități.
2. Pentru a îmbunătăți legătura între comunitatea segregată și comunitatea majoritară sunt încurajate investițiile în infrastructură (ex. rețea de transport public). Ele trebuie să fie însoțite, de asemenea, de măsuri de tip "soft".
3. Relocarea nu poate duce la segregare.
- tipuri de investiții FSE care duc la combaterea segregării – recomandate în ghidul Comisiei Europene: dezvoltare comunitară, consultări cu comunitatea, activități de mediere, instruirii, activități generatoare de venit (antreprenoriat, angajarea în cadrul entităților de economie socială)
 - activități de combatere a discriminării
 - activități care vizează reglementarea situației juridice a locuirii

(Ministerul Fondurilor Europene)

	Alocare totală	SDL depuse	SDL selectate
Pentru regiunile mai puțin dezvoltate (less) – max. 7 mil. Euro	167.345.621,78 Euro	45	31
Pentru regiunile dezvoltate (more) – max. 4 mil. Euro	167.345.621,78 Euro	4	2

Notă: Acesta este rezultatul preliminar al evaluării SDL depuse, procedura de contestații nu a fost încă încheiată la momentul scrierii acestui raport. De asemenea, din cele 31 de SDL selectate, bugetul total al liniei de finanțare poate acoperi un maxim de 18 GALuri (dacă acestea au mers pe buget maxim permis).

Alocarea efectivă în cadrul SDL finanțate către măsuri de locuire este încă greu de calculat, acest tip de informație nefiind disponibil în MySMIS.

4.2. Dezvoltare Locală Integrată (DLI 360)

Cele două obiective specifice ale axei sunt:

- 4.1 - Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitățile marginalizate în care există populație aparținând minorității roma (acele comunități în care populația aparținând minorității roma reprezintă minim 10% din totalul populației la nivelul comunității), prin implementarea de măsuri integrate
- 4.2 - Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitățile marginalizate (non-roma), prin implementarea de măsuri integrate

Ca și în cazul DLRC, proiectele DLI vizează comunitățile marginalizate expuse riscului de sărăcie și excluziune socială, cu focus pe capitalul uman, ocuparea forței de muncă și condițiile de locuire. Pentru obiectivul specific 4.1., apelurile de proiecte au vizat acele comunități marginalizate care aveau cel puțin 10% populație aparținând minorității rome.

Comunitățile marginalizate incluse în proiectele DLI puteau fi din orice tip de UAT (comună, oraș, municipiu), dar aveau nevoie să răspundă unor criterii stricte de măsurare a gradului de marginalizare:

Indicatori cheie și praguri minimale pentru validarea zonelor ca fiind marginalizate

Criterii/ Dimensiune	Indicatori cheie	Praguri minimale
Capital uman	Proporția persoanelor de 15-64 de ani care au absolvit maxim 8 clase (gimnaziu)	22%
	Proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice, în totalul populației din comunitatea vizată prin proiect	8%
	Proporția copiilor și tinerilor (0-17 ani) din populația totală din comunitatea vizată prin proiect	20,5%
Ocuparea forței de muncă	Proporția persoanelor de 16-64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii (salariați cu contract de muncă sau lucrează oficial pe cont propriu, cu sau fără angajați - patron sau administrator de firmă, PFA, AF, întreprindere individuală, liber profesionist) și nici nu urmează o formă de învățământ, în totalul populației din comunitatea vizată prin proiect	22,5%
Locuire	Proporția locuințelor supra-aglomerate (< 15,33 m2 pe persoană) , în totalul locuințelor din comunitatea vizată prin proiect	54%
	Nesiguranță locativă: proporția gospodăriilor ce nu dețin locuința în proprietate personală, în totalul gospodăriilor din comunitatea vizată prin proiect	12%

În cazul locuirii, doar unul dintre indicatori era obligatoriu. Astfel că locuirea informală este tratată explicit în pachetul de finanțare DLI.

Activitățile de îmbunătățire a condițiilor de locuit (inclusiv reabilitarea locuințelor sau legalizarea asigurării de utilități) au făcut parte din pachetul integrat obligatoriu, alături de activități din zona educației, ocupării, antreprenoriatului, serviciilor socio-medicale. Totuși, trebuie ținut cont de faptul că **limita de buget în care aplicanții se puteau înscrie pentru măsurile de locuire (cele hard, de infrastructură) nu putea depăși 10% din bugetul total**, adică alocarea FEDR (min. 85% din această alocare era obligatoriu alocată în activități).

DLI a adus ca element de noutate posibilitatea de a finanța lucrări de reparații, consolidări structurale, izolație termică și încălzire a locuinței, extindere de camere, îmbunătățirea igienei locuinței și spațiilor conexe, conectarea la rețele de utilități etc. Complementar cu activitățile de asistență juridică, DLI a oferit oportunitatea de a susține trecerea în legalitate și îmbunătățirea condițiilor de locuire pentru cei aflați în locuire informală. Cu toate acestea, nu avem încă o imagine clară asupra numărului de beneficiari privați ai acestei măsuri. Ghidul de finanțare oferea și opțiunea de a reabilita, dota sau moderniza clădiri aflate în domeniul public, necesare grupului țintă în ansamblu (centre comunitare, școli etc.).

Acordarea de asistență juridică pentru reglementarea actelor a fost opțională pentru aplicanți și a depins de existența unor cazuri de locuire informală în zonele vizate de proiecte.

Durata maximă a proiectelor a fost stabilită la 36 de luni.

Incluzând ajutorul de minimis, bugetul maxim pentru un proiect în regiunile mai puțin dezvoltate a fost de 6 mil. Euro, în timp ce pentru București Ilfov a fost de 3,7 mil. Euro.

	Proiecte finanțate
OS 4.1. – Buget total 272,7 mil Euro	65 (în două apeluri)
OS 4.2.- Buget total 177,3 Euro	43 (în două apeluri)
DLI 360 Delta Dunării – Buget total 9 mil. Euro	Nelansat

Calendar al lansărilor DLRC/DLI

	Lansare apel	Termen de depunere	Rezultate parțiale
DLRC	August 2017	4 decembrie 2017	28 decembrie 2017
DLI (prima lansare)	15 mai 2016	15 septembrie 2016	Martie 2017
DLI (a doua lansare)	18 Aprilie 2017	16 Iunie 2017	Octombrie 2017

4.3. Dezvoltare Locală Plasată sub Responsabilitatea Comunității (DLRC) în mediul rural

- PNDR. Măsura 19 Dezvoltarea Locală LEADER
- POCU. Obiectivul specific 5.2 - Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială din comunitățile marginalizate din zona rurală și orașe cu o populație de până la 20.000 locuitori

Program	Alocare totală
LEADER 2014 - 2020	563.516.557 Euro
OS 5.2 POCU	105.989.108,19 Euro

Similar instrumentului multi-fond DLRC descris mai sus, care se adresa mediului urban cu peste 20 000 de locuitori, instrumentul de față își propune să contribuie la dezvoltarea comunităților marginalizate din mediul rural cu ajutorul Strategiilor de Dezvoltare Locală.

Aceleași principii stau și la baza acestui instrument: parteneriat public-privat, măsuri integrate, consultarea și participarea comunității beneficiare la stabilirea obiectivelor și acțiunilor SDL, tratarea explicită dar nu exclusivă a persoanelor de etnie romă.

Locuirea nu este finanțabilă din LEADER. Infrastructura socială cuprinsă în cele 239 de SDLuri selectate nu poate fi de tip rezidențial, ci doar bază pentru oferirea serviciilor sociale asigurate de entități acreditate.

Astfel că singura opțiune pentru includerea în SDL a problemelor de locuire informală era ca acestea să fie asumate din bugetul local sau din viitorul (potențial) proiect integrat POCU. Totuși, diferențele de calendar ale celor două fonduri au fost majore. LEADER a lansat apelul de proiecte pentru GALuri în 2015, iar POCU a lansat apelul de proiecte aferent OS. 5.2 DLRC în ianuarie 2018, cu termen de depunere de aproximativ un an.

Cum valoarea maximă a unui proiect POCU pe această linie nu poate depăși 1 million Euro, maxim 100 de strategii din cele 239 selectate de LEADER pot primit finanțare ținând cont de alocarea pe acest apel.

Proiectul POCU depus de SDL nu se limitează doar la operaționalizarea infrastructurii sociale finanțate prin LEADER, ci poate veni cu măsuri integrate care să răspundă nevoilor locale concrete identificate în strategie, inclusiv **măsuri în domeniul asistenței juridice pentru reglementarea actelor de identitate, de proprietate, de stare civilă (acolo unde este cazul), de locuire.**

Chiar dacă nu sunt măsuri obligatorii, în funcție de specificul grupului țintă identificat în SDL, problemele de locuire informală sau locuire precară pot fi abordate în cadrul acestui apel, inclusiv reabilitarea locuințelor și/ sau legalizarea asigurării de utilități. Limita de buget în care se pot încadra este, și aici, de 10%, cheltuieli de tip FEDR. Acest lucru înseamnă o sumă de maxim 100 000 Euro disponibilă.

4.4. Alte finanțări

CORAI – „Dezvoltare locală și combaterea sărăciei, îmbunătățirea incluziunii romilor” (EEA&Norway Grants 2014-2021)

Instituția care gestionează acest program este Fondul Român de Dezvoltare Socială. Programul nu a demarat încă, aflându-se în faza de identificare a nevoilor principale de finanțare și a măsurilor aferente. Obiectivul principal este întărirea coeziunii socio-economice și încurajarea comunităților să dezvolte inițiative integrate de tip bottom-up. Un alt obiectiv este acela al schimbului de experiență și informații între primării, inclusiv pe tema problemelor de locuire.

15 milioane Euro vor fi alocați pentru prioritatea vizând incluziunea romilor, adresând probleme ce țin de educație, combaterea abandonului școlar, îmbunătățirea condițiilor de locuire, ocupare, sănătate. Nu există încă informații despre condițiile de finanțare.

5. Concluzii

Finanțarea problemelor de locuire informală este fragmentată și mult sub nivelul nevoilor reale de la nivel național. De altfel, acest lucru este în strânsă legătură cu gradul redus de înțelegere și conștientizare a complexității fenomenului și cu lipsa unei abordări unitare de-a lungul documentelor strategice și programatice.

Actualul ciclu financiar (2014 – 2020) a introdus instrumente de finanțare ce aduc comunitatea aproape de procesul decizional, pun responsabilitatea proiectelor și strategiilor locale de dezvoltare în grija unui parteneriat format din APL și actori privați, oferă posibilitatea unor abordări integrate ale problemelor identificate în comunități. Toate aceste ingrediente sunt benefice și necesare în finanțarea unei probleme cum este cea a locuirii informale.

Capcana acestor instrumente este însă aceea că majoritatea documentelor strategice asumate de România le menționează aproape exclusiv ca soluții pentru locuirea informală sau pentru cea sărăcăcioasă. Bugetele lor, provenite din FSE și FEDR, acoperă un număr mic de comunități în raport cu numărul zonelor marginalizate identificate la nivel național. Chiar și așa, măsurile care să vizeze locuirea și cu atât mai puțin locuirea informală, nu sunt obligatorii. Cât anume s-a cheltuit sau se va cheltui pentru sprijinirea persoanelor care aparțin unor grupuri vulnerabile și care nu dețin acte de proprietate pentru locuințele pe care le ocupă este o întrebare la care nici Autoritățile de Management nu pot încă răspunde.

De altfel, nu putem încă discuta despre eficiența acestor instrumente în reducerea fenomenului locuirii informale: proiectele DLI au început la final de 2017, strategiile DLRC nu au ieșit din procesul de contestații și contractare, DLRC - LEADER (componenta POCU) a fost lansat la început de 2018.

Accesarea fondurilor europene existente care să vizeze locuirea informală a avut o serie de provocări care au nevoie să fie adresate în viitor:

- Capacitatea instituțională și know-how reduse la nivelul APL cu privire la locuirea informală;
- Voința politică locală de a trata problema locuirii informale și de a o prioritiza în raport cu alte măsuri ce puteau fi finanțate;
- Impredictibilitatea calendarului finanțarilor și presiunea de a decide între două linii similare, DLRC și DLI;
- Timp scurt între lansarea ghidurilor finale ale applicantului și termenul limită de depunere a proiectelor, timp insuficient pentru complexitatea activităților premergătoare dezvoltării proiectelor/SDL;
- Complexitatea procesului de finanțare, lucru care a dus la descurajarea unora dintre aplicanți;

- Lipsa unei asistențe tehnice dedicate de la nivel central (de tipul celei oferite de ROMACT);
- Lipsa unor documente suport în pachetul de finanțare care să vină cu îndrumări despre cum poate fi abordat subiectul;
- Lipsa de corelare între LEADER și POCU în cazul DLRC din mediul rural;
- Lipsa sesiunilor de informare și instruire a potențialilor aplicanți;
- Lipsa expertizei în delimitarea teritoriilor și în analiza sociologică.

Recomandări:

➔ Aprobarea Strategiei Naționale a Locuirii.

Lipsa unei abordări unitare a fenomenului, precum și disiparea responsabilității între APC și APL reduc masiv impactul fondurilor existente în rezolvarea problemei locuirii informale. De asemenea, este importantă complementaritatea între finanțările din surse UE și programe naționale care să vizeze explicit locuirea informală. Toate acestea își pot găsi rezolvarea prin aprobarea strategiei menționate.

➔ Includerea explicită a locuirii informale în documentele programatice aferente ciclului financiar 2021 – 2027.

Existența unei strategii a locuirii va facilita preluarea subiectului locuirii informale în mod consistent în viitorul Acord de parteneriat. Deși nu este cunoscută structura viitoarelor documente programatice, experiența actuală arată că va fi necesară includerea locuirii informale și în alte programe operaționale de tipul POCA, POAT etc. Experiența DLRC va fi un punct de start foarte important în planificarea viitoarelor mecanisme și instrumente de finanțare, astfel că este important să existe și un audit de proces, nu doar de rezultat.

Un alt lucru care ar putea fi schimbat în viitor este aplicarea principiului competitivității în programele de finanțare care tratează fenomene de marginalizare socială extreme. O prioritizare a comunităților cu cel mai înalt grad de sărăcie, poate asigura cu adevărat reducerea excluziunii și poate responsabiliza APL.

➔ Crearea unor echipe de evaluare multidisciplinare, cu experiență de lucru în teren la nivelul autorităților de management care au în responsabilitate instrumente de finanțare de tip DLRC.

Acordarea unei atenții mai mari monitorizării în teren și transparenței măsurilor ce vizează locuirea informală. Acest lucru va duce la o mai bună planificare ulterioară a finanțărilor, la corelarea între nevoile reale și procesul decizional și, nu în ultimul rând, la responsabilizare/mobilizarea actorilor locali implicați în proces.

Bibliografie

EURoma Technical Secretariat. (2016). Promoting the use of ESI Funds for Roma inclusion - A glance at EURoma's eight years of work and how Roma inclusion is considered in the 2014-2020 programming period. Madrid

European Commission. (2017). Country Report Romania 2017. Bruxelles.

European Commission. (2017). Midterm review of the EU Framework for National Roma Integration Strategies . Bruxelles.

Ministerul Fondurilor Europene. (n.d.). fonduri-ue.ro. Retrieved from http://www.fonduri-ue.ro/files/documente-relevante/acord/Acord_de_Parteneriat_2014-2020_RO.pdf

Ministerul Fondurilor Europene. (n.d.). www.fonduri-ue.ro. Retrieved Ianuarie 2018, from <http://www.fonduri-ue.ro/pocu-2014#implementare-program>

Romact. (2017, October). Retrieved from <http://coe-romact.org/snapshot-achievements>

LOCUIREA INFORMALĂ ÎN ROMÂNIA

Analiza programelor naționale și a celor
cu finanțare UE și a impactului lor actual
asupra locuirii informale

martie 2018